

THÔNG CÁO BÁO CHÍ

HỘI THẢO “ĐÁNH GIÁ HAI NĂM THỰC THI HIỆP ĐỊNH EVFTA TẠI VIỆT NAM TỪ GÓC NHÌN DOANH NGHIỆP”

Hà Nội 10 tháng 11 năm 2022

Ngày 10/11/2022, tại Hà Nội, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) phối hợp với Viện FNF Việt Nam đã tổ chức hội thảo trực tiếp và trực tuyến “Đánh giá hai năm thực thi Hiệp định EVFTA tại Việt Nam từ góc nhìn doanh nghiệp”. Hội thảo tổng kết 02 năm thực thi EVFTA cả từ góc độ thương mại - đầu tư và xây dựng pháp luật – thể chế tại Việt Nam, đồng thời công bố Báo cáo “Việt Nam sau 02 năm thực thi EVFTA từ góc nhìn doanh nghiệp” do VCCI thực hiện với sự hỗ trợ của Viện FNF dựa trên kết quả Khảo sát hơn 500 doanh nghiệp trên cả nước và Nghiên cứu rà soát đánh giá các văn bản pháp luật thực thi EVFTA trong hai năm qua.

Hai năm đầu thực thi Hiệp định EVFTA vừa qua cũng là khoảng thời gian mà kinh tế thế giới và Việt Nam phải đối mặt với những biến động chưa từng có, từ dịch bệnh COVID-19, đứt gãy các chuỗi cung ứng, đến xung đột Nga-Ukraina, khủng hoảng năng lực, lương thực... Tuy nhiên, theo Ông Hoàng Quang Phòng, Phó Chủ tịch Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam các số liệu thống kê vĩ mô cho thấy EVFTA đã góp một phần quan trọng làm giảm nhẹ các tác động bất lợi, và giúp quan hệ thương mại và đầu tư giữa Việt Nam và EU phát triển khả quan.

Về thương mại, tổng kim ngạch xuất khẩu từ Việt Nam sang EU hai năm đầu thực thi (8/2020-7/2022) đạt 83,4 tỷ USD, tức trung bình 41,7 tỷ USD/năm, cao hơn tới 24% so với kim ngạch xuất khẩu trung bình năm giai đoạn 2016-2019 trước đó. Tỷ lệ hàng xuất khẩu tận dụng ưu đãi thuế quan EVFTA năm 2020 đạt 14,8%, tăng lên 20,2% năm 2021 và 24,5% trong 6 tháng đầu năm 2022.

Về thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI), FDI của EU vào Việt Nam năm 2020 đạt gần 1.376 triệu USD vốn đăng ký, giảm 8,6% so với 2019, đứng thứ 8 và chiếm 4,8% tổng vốn FDI vào Việt Nam. Năm 2021, tình hình có cải thiện hơn, với tổng vốn hơn 1.405 triệu USD, tăng 2,2%, giúp EU vươn lên đứng thứ 5 nhưng tỷ trọng trong tổng FDI giảm nhẹ, chiếm 4,5%. Đặc biệt, tổng vốn đầu tư bình quân năm

giai đoạn 2017-2021 (giai đoạn sau khi EVFTA hoàn tất đàm phán) tăng 86% so với thời gian 2015-2016 liền trước đó. Tuy nhiên, đầu tư vào Việt Nam mới chỉ chiếm một tỷ trọng rất khiêm tốn trong tổng đầu tư ra nước ngoài của EU (0,35% năm 2021).

Theo bà Nguyễn Cẩm Trang – Phó Cục trưởng Cục Xuất Nhập khẩu, Bộ Công Thương, EVFTA đã góp phần đáng kể thúc đẩy xuất khẩu của Việt Nam sang các thị trường đối tác. Cụ thể, trong 2 năm thực thi Hiệp định này, nhiều mặt hàng xuất khẩu của Việt Nam đã ghi nhận mức tăng trưởng ấn tượng sang thị trường EU (như Sắt thép tăng 739%; Máy ảnh, máy quay phim, linh kiện tăng 260%; Máy móc và thiết bị tăng 82,3%...). Một số mặt hàng mới cũng có tăng trưởng cao sang thị trường EU trong giai đoạn này như nhóm Gạo, Sản phẩm mây tre, cói thảm (tăng trên 50%); các sản phẩm Gôm, sứ (tăng trên 25%); nhóm Rau quả, Dây điện và dây cáp điện (tăng trên 15%)...

Từ góc độ của từng doanh nghiệp, thông tin từ Kết quả Khảo sát doanh nghiệp về EVFTA được bà Nguyễn Thị Thu Trang, Giám đốc Trung tâm WTO và Hội nhập – VCCI chia sẻ cho thấy tỷ lệ các doanh nghiệp Việt Nam từng được hưởng lợi từ EVFTA là rất đáng khả quan, với gần **41%** cho biết đã từng hưởng ít nhất một lợi ích nào đó từ EVFTA. Lợi ích phổ biến nhất là từ các ưu đãi thuế quan đối với hàng xuất-nhập khẩu và hiệu ứng tích cực trong gia tăng đơn hàng, doanh thu, lợi nhuận. Theo bà Trang, điều này có thể là kết quả của sự cải thiện trong mức độ hiểu biết của doanh nghiệp về Hiệp định này. Theo Khảo sát, có tới gần **94%** doanh nghiệp từng nghe nói hoặc biết ở các mức độ khác nhau về Hiệp định này, cao nhất trong số các FTA đang thực hiện. Cứ **10** doanh nghiệp thì có **03** doanh nghiệp biết khá rõ và **01** doanh nghiệp biết rất rõ về các cam kết EVFTA có liên quan tới hoạt động kinh doanh của mình.

Nhìn về tương lai, 76% doanh nghiệp cho rằng các EVFTA và các FTA sẽ có tác động tới triển vọng kinh doanh trong 03 năm tới, và phần lớn lạc quan đây sẽ là các tác động tích cực. Tuy nhiên, doanh nghiệp cũng chỉ ra các lực cản có thể khiến họ khó hưởng lợi từ EVFTA và các FTA, đáng kể nhất là các biến động và bất định của thị trường (47% doanh nghiệp đề cập), năng lực cạnh tranh hạn chế (46%), thiếu thông tin về cam kết và cách thức tận dụng (40%).

Về công tác xây dựng pháp luật thực thi EVFTA, kết quả Rà soát của VCCI cho thấy trong 02 năm qua, đã có tổng cộng 09 văn bản quy phạm pháp luật (VBQPPL) được sửa đổi, bổ sung, ban hành nhằm thực thi các cam kết cụ thể trong 06 Chương và 01 Nghị định thư của Văn kiện EVFTA.

Mặc dù được soạn thảo với tiến độ nhanh hơn thông thường, phần lớn các VBQPPL thực thi EVFTA đều ban hành chậm so với mốc yêu cầu của Hiệp định là ngày 01/8/2020 (trung bình các VBQPPL về thương mại hàng hóa ban hành chậm 66 ngày, các văn bản về quy tắc chậm 632 ngày). Trong khi tất cả các văn bản này đều bảo đảm tuân thủ yêu cầu cam kết (thông qua quy định về áp dụng hồi tố, áp dụng trực tiếp hoặc cách thức khác), việc ban hành chậm vẫn ít nhiều ảnh hưởng tới hiệu quả tận dụng cam kết EVFTA giai đoạn đầu của doanh nghiệp.

Về mức độ tương thích, Rà soát cho thấy phần lớn các quy định trong các VBQPPL thực thi EVFTA đều tương thích với cam kết của Hiệp định mà chúng “nội luật hóa”. Một số trường hợp quy định còn thực hiện các cam kết ở mức cao hơn yêu cầu hoặc với lộ trình sớm hơn (nhất là các quy định về đấu thầu gói thầu EVFTA). Tuy nhiên, vẫn có một vài trường hợp quy định “nội luật hóa” chưa hoàn toàn bám sát cam kết (ví dụ về sở hữu trí tuệ), đặt thêm điều kiện làm hạn chế quyền hưởng ưu đãi (ví dụ về điều kiện nộp chậm chứng từ xuất xứ), hoặc hiện trạng pháp luật chưa bảo đảm việc thực thi cam kết EVFTA trên thực tế (ví dụ về quyền tự do liên kết của người lao động).

Tại Hội thảo, TS. Lê Xuân Sang, Phó Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam đã đưa ra các dự báo về bối cảnh và triển vọng kinh tế EU thời gian tới cùng các khuyến nghị với doanh nghiệp trong tận dụng EVFTA. Bên cạnh đó, TS Cao Xuân Phong, Trưởng ban Nghiên cứu Pháp luật quốc tế - Viện Khoa học pháp lý cũng chia sẻ về yêu cầu cải cách pháp luật, thể chế trong bối cảnh thực thi EVFTA và các FTA thế hệ mới trong thời gian tới. Các diễn giả và khách mời đã cùng trao đổi và chia sẻ với các đại biểu về kết quả hai năm thực thi EVFTA và những kinh nghiệm, bài học rút ra cho tương lai.

Hội thảo và Báo cáo nghiên cứu về hai năm thực thi EVFTA từ góc nhìn doanh nghiệp nằm trong chuỗi các hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp về EVFTA và các FTA khác của VCCI. Trong thời gian tới, VCCI sẽ tiếp tục triển khai các hoạt động thông tin về nội dung cam kết và tình hình thực thi các FTA của Việt Nam nhằm hỗ trợ các doanh nghiệp cũng như các cơ quan nhà nước có liên quan trong quá trình thực thi các Hiệp định này, mang lại lợi ích lớn nhất có thể cho nền kinh tế, doanh nghiệp và người lao động./